

بسم الله الرحمن الرحيم

موضوع مقاله : نقش مادر در تربیت فرزند در خانواده

نویسنده : فاطمه زارع پور

استاد راهنما : سرکار خانم ترابی

مورخ : دی ماه ۱۴۰۲

چکیده

موضوع تربیت فرزند همیشه جزو موضوعات اساسی در اسلام بوده است و هنوز هم با توسعه و رشد تکنولوژی و پیشرفت های فراوان مسئله تربیت فرزند همچنان جزو موضوعات چشمگیر به نظر میرسد که مادر بیشترین نقش را در این موضوع دارد.

این نوشتار بر آن است نقش مادر در تربیت فرزندان در خانواده را به طور مختصر مورد بررسی قرار دهد.

هدفی که ما از نقش مادر در تربیت فرزند دنبال میکنیم این است که بتوانیم فرزندان را در مسیر رشد و ترقی قرار دهیم و راه سعادت و کمال را در پیش گیرند .

ضرورت نقش مادر در تربیت فرزند از آن جهت است که فرزندان در دوران زندگی بیشترین مدت زمان عمر خود را در کنار مادر میگذرانند و برای پیشگیری از اینکه در طول دوران زندگی دچار مشکلات روحی و روانی نشوند و همچنین بتوانند تعاملات اجتماعی قابل قبولی داشته باشند. این نوشته موضوع را به شکل کتابخانه ای مورد بررسی قرار می دهد.

سوال اصلی این است که نقش مادر در تربیت فرزند در خانواده چگونه است؟

کلید واژه : تربیت ، خانواده ، فرزند

سوال اصلی : نقش مادر در تربیت فرزندان در خانواده چیست ؟

سوالات فرعی :

۱. تربیت از نظر لغوی و اصطلاحی به چه معناست؟

۲. نقش های مختلف مادر در تربیت فرزندان چیست؟

مقدمه

امروزه در عصری زندگی میکنیم که متأسفانه انحطاط اخلاقی و فساد گریبان گیر اکثریت جوامع بشری شده است. و علی رغم آنکه صنعت و تکنولوژی پیشرفت کرده است ولی به تبع آن مفاسد اخلاقی بشر گسترش پیدا کرده است .

با این شرایط برای اینکه یک نسل سالم بماند، باید زمینه هایی ایجاد گردد که فرزندان در خانواده و جامعه ای رشد کنند که تمام شرایط جهت رشد جسمی و روحی آنها مهیا باشد.

شالوده ی جامعه ی سالم را تعلیم و تربیت درست شکل می دهد.

پدر و مادر در قبال فرزندان خود وضایفی دارند ، یکی از این وظایف تربیت فرزند به روش نیکو و صحیح است .

اگرچه در یک خانواده برای اینکه فرزندان به صورت درست تربیت شوند، وجود پدر و مادر در کنار هم بسیار مهم و ضروری است، اما همواره مادرها نسبت به پدرها نقش پررنگتر و مؤثرتری در زمینه تربیت کودکان بر عهده دارند؛ چراکه معمولاً بچه ها در طول روز زمان بیشتری را با مادران خود سپری می کنند و این مادران هستند که با یاد دادن اصول کلی زندگی و آموزش آن به کودکانشان، زمینه را برای شکل گیری شخصیت فرزندان به وجود می آورند.

همانطور که گفته شد، با مادر شدن نقش تربیت کننده اصلی به زن داده می شود. در یک شرایط مطلوب، مادر نقش مربی و آموزش دهنده اصلی را ایفا می کند و پدر به عنوان همراه، به کمک مادر آمده و سعی می کند روشی را که باهم توافق کرده اند انجام دهند. مادر از تمام زیر و بم خصوصیات فرزندش خبر دارد و اگر پدر در مسائل مهم تربیتی مثل ارزش های اخلاقی، رفتاری، تحصیلی، تنها نظر خود را اعمال کند معمولاً نتیجه مثبتی حاصل نمی شود.

با این حال مادر لازم است که با همسر خود در تمام زمینه ها مشورت کند و تصمیمات مشترک درباره فرزندشان بگیرند که این موضوع تأثیرات مفید خود را بر کودکان خواهد گذاشت.

در این راه لازم است که مادران به اهمیت و نقشی که در تربیت کودک دارند پی برده و تمام تلاش خود را در این راستا انجام دهند.

بر اساس تحقیقات، حضور پدر در آموزش‌های شخصی مثل مراقبت‌های روزانه و بهداشتی مثل نظم، توالت، مسواک و تغذیه، باعث اختلاف نظر بین والدین شده و ممکن است منجر به جر و بحث‌هایی شود که کودک در آن خود را مقصر دانسته و روی او تاثیر منفی می‌گذارد. بهتر است پدران در زمینه‌های ورزشی، فکری و تجربه‌های خارج از منزل با کودک همراه شوند تا مادر بتواند راحت‌تر آموزش‌های لازم را به کودک بدهد.

همچنین بهره بردن از مشاوره کودک می‌تواند در تربیت صحیح فرزندان بسیار موثر باشد. بسیار مهم است که والدین، بخصوص مادر، پیش از تصمیم برای بارداری، مشاوره‌های قبل از بارداری و تربیت فرزند را دریافت کرده باشند و نقش پدر در تربیت فرزندان و دیگر بخش‌های تربیتی مشخص شده باشد.

در این مطلب به طور کامل درباره نقش مادر در تربیت و وظایف اساسی او در این مسیر صحبت کرده ایم.

پیشینه

تربیت فرزند از ابتدائی ترین و اساسی ترین نیاز های زندگی بشر است و نقش مادر در آن قابل چشم پوشی نیست. بدون شک مهم ترین عامل شکل دهنده ی شخصیت ، اندیشه ، باور و اخلاق و رفتار آدمی به شمار می آید .

از این رو ما بر آن شدیم نقش مادر در تربیت فرزندان را مورد بررسی قرار دهیم تا شاید گامی در جهت تربیت صحیح فرزندان خود برداریم .

۱. مقاله نقش مادر در تربیت فرزند ، نویسنده ؛ زینب برجی نژاد ، نشریه پژوهش نامه اسلامی زنان و خانواده ، تابستان ۸۹ ، سعی نویسنده در این مقاله بررسی نقش مادر در تربیت فرزندان و فضیلت نقش مادری بر اساس تعالیم دینی است و مسئولیت های مادران را بیان کرده است.

۲. مقاله نقش خانواده بر تربیت اخلاقی کودک ، نویسنده کاظمی سهوانی ، دکتر حسن ، پیری سهوان ، زهرا ، مجله قرآنی کوثر ، پاییز ۱۴۰۰ ، شماره ۶۹ .

در این مقاله تربیت اخلاقی که بازتاب تربیتی مومنانه و دین باور است با نگاه نقش و مسئولیت والدین مورد بررسی قرار گرفته است .

۳. کتاب تربیت فرزند ، اصول تربیت فرزند با الهام از آیات و روایات نویسنده سید محسن پاک نهاد ، سال ۹۵

این کتاب به موارد متعددی پیرامون تربیت فرزند اشاره کرده است از جمله ارزش و جایگاه فرزند ، مقصود از تربیت و...

۴. نسل نو خاسته

نویسنده آیت الله دکتر احمد بهشتی ، توسط بوستان کتاب در سال های اخیر چاپ شده است .

در این کتاب نگاهی تحلیلی و انتقادی با پشتوانه گرفتن از منابع دینی مانند قرآن کریم و احادیث تربیت فرزند را مورد بررسی قرار داده است .

۵. کتاب نقش مادر در تربیت ، نویسنده علی قائمی ، ناشر امیری ، ۱۳۷۸ .

کودک تمام رفتارهای مادر را زیر نظر داشته و برای برخورد و تعامل با دیگران به همان گونه رفتار می کند . (۱۱)

مادر بهترین مشاور کودک

مادران، نزدیکترین افراد برای کودکان هستند. مادر در هر زمان در کنار کودک بوده و در هیچ شرایطی کودک را تنها نمی گذارد. مادر در تمام شرایط آرامش بخش ترین فردی است که در کنار فرزند حضور داشته و در جهت درست مشاوره می دهد. به عبارت دیگر، مادران به راحتی میتوانند روحیه فرزند خود را بهبود داده و فرزند شاد تربیت کنند.

ارتباط غیر کلامی با فرزند

مطالعات نشان می دهند مادران بیشتر از پدران توانایی برقراری ارتباط غیرکلامی با فرزند دارند. شاید برای شما هم پیش آمده باشد که مادران با نگاه کردن به چهره شما به سرعت از حالت روحی و عاطفی شما باخبر شده باشد. مادر در هر شرایطی به سرعت متوجه احوال فرزند خود شده و می تواند با او ارتباط برقرار کند. (۱۲)

پانویس

۱۱. صداقت فر ، فریبا ، عزیزی ، آریا ، کتاب نقش مادر در تربیت فرزندان ، انتشارات قانون یار ، ۱۳۹۷.

۱۲. قائمی امیری ، دکتر علی ، تربیت و باز سازی کودکان ، قم : مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم

مادر، صمیمی‌ترین دوست کودک

مادران اولین دوستان و معتمدانی هستند که ما در بدو تولد با آنها آشنا می‌شویم. مادران نقش بسزایی در رشد مثبت کودک دارند. محققان همچنین ثابت کردند که رشد، شخصیت و نگرش‌های کودک بستگی زیادی به مادر دارد. این موضوع نشان دهنده همبستگی آشکار با پرورش و حمایت عاطفی است که مادر از فرزند خود ارائه می‌دهد.

نقش مادر در تربیت فرزندان

همان‌طور که گفته شد خانواده به عنوان اولین و مهمترین نهاد تربیتی کودکان است. مادر نیز مهمترین فرد برای تربیت فرزند است. کودکان از بدو تولد در کنار مادر بوده و بیشترین وقت خود را با مادر می‌گذارند و شخصیت آنها تحت تأثیر رفتار مادر شکل می‌گیرد.

تربیت جسمانی

یکی از اولین و مهمترین نقش‌هایی که مادر در تربیت فرزند خود دارد، در زمینه تربیت جسمانی است. مادر از هر فردی نسبت به شرایط جسمانی فرزند خود آگاه‌تر است. کودکان در زمان تولد بسیار ضعیف بوده و نیازمند مراقبت مادر هستند. سلامت جسمانی کودک در گرو مراقبت و مواظبت مادر است، در غیر این صورت به سرعت دچار آسیب‌های جسمی مختلف می‌شود. تربیت جسمانی شاید از مهمترین جنبه‌های تربیتی کودک است، زیرا اگر فرزند شما از نظر جسمانی سالم نباشد، در سایر زمینه‌های تربیتی نیز دچار مشکلات مختلف می‌شود. (۱۳)

پانویس

۱۳. قائمی امیری ، دکتر علی ، تربیت و باز سازی کودکان ،
قم : مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم

تربیت عاطفی

مادران دارای روحیه بسیار لطیف و سرشار از محبت و عاطفه هستند. ذات مادر به صورتی آفریده شده تا بتواند عشق و محبت را به فرزند خود منتقل کند. مادران به صورتی آفریده شده‌اند که قدرت فوق‌العاده‌ای در انتقال احساسات و عواطف به فرزند خود دارند. علاوه بر ایجاد ارتباطی بین مادر و فرزند، مادران می‌توانند در ارتباط فرزند با پدر یا سایر اعضای خانواده نیز نقش مهمی را ایفا کنند.

تربیت اخلاقی

مادران مهم‌ترین الگوی رفتاری برای فرزندان خود هستند. کودک شما بیشتر زمان را با مادر خود می‌گذراند و از تمام رفتارها و فعالیت‌های مادر الگو می‌گیرد. مادر می‌تواند با نحوه رفتار خود فضیلت‌های اخلاقی را به فرزند خود آموزش داده و او را از هرگونه بداخلاقی، حسادت، کینه توزی و ... دور کند. شما به عنوان یک مادر هرگز نباید مخصوصاً در مقابل دیدگان فرزندان رفتارهای ناشایست انجام دهید، زیرا کودک نیز از شما الگو گرفته و دقیقاً رفتار شما را تکرار می‌کند. (۱۴)

کودکان از ابتدای تولد تا شکل‌گیری کامل شخصیت و کامل شدن تربیت در کنار مادر بوده و از رفتارهای مادر الگو می‌گیرند.

پانویس

۱۴. کتاب نقش مادران در تربیت دینی فرزندان، احسانی محمد، روانشناسی، ۷ مهر ۱۳۹۷.

به همین دلیل تاثیر مادر در تربیت کودکان خود بسیار زیاد دارند. مادر بر تمام حالت‌های روحی، روانی، جسمی، شخصیتی و ... کودک تاثیر می‌گذارد. به دلیل اهمیت نقش مادر در تربیت صحیح فرزندان باید قبل از اقدام به فرزندآوری در این زمینه به مطالعه پرداخته و اطلاعات کاملی را به دست آورد.

نتیجه گیری

همان‌طور که بیان نمودیم؛ مادر جایگاه ویژه و بسیار حیاتی در ساختار خانواده و جامعه دارد و نقش مادر در تربیت فرزندان یکی از وظایف و مسئولیت‌های بزرگ برای مادران تلقی می‌شود؛ چراکه مادر بیشترین ارتباط و نزدیکی عاطفی را با کودکانش دارد

لذا مادران عزیز باید همواره تلاش کنند در راستای تربیت فرزندان به بهترین شکل ممکن گام بردارند و اگر در این مسیر با مشکلاتی مواجه شدند، حتماً از همسرشان کمک بگیرند و در صورتی‌که به دنبال یافتن مناسب‌ترین روش‌های تربیتی کودکان می‌گردند، می‌توانند با مشاوران خانواده در ارتباط باشند تا آنها را راهنمایی نمایند.

منابع

1. فرهنگ دهخدا . سال ۱۳۷۴
2. قرآن کریم ، آیه ۲۴ ، سوره نسا
3. مقاله نقش مادر در تربیت فرزند ، نویسنده ؛ زینب برجی نژاد ، نشریه پژوهش نامه اسلامی زنان و خانواده ، تابستان ۸۹
4. کتاب نقش مادران در تربیت دینی فرزندان ، احسانی محمد ، روانشناسی، ۷مهر ۱۳۹۷ .
5. قائمی امیری ، دکتر علی ، تربیت و باز سازی کودکان ، قم : مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم

6. صداقت فر ، فریبا ، عزیزی ، آریا ، کتاب نقش مادر در تربیت فرزندان ، انتشارات قانون یار ، ۱۳۹۷.
7. قائمی امیری ، دکتر علی ، تربیت و باز سازی کودکان ، قم : مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم
8. سی ریچرت ، مایکل . آینده پسران را بساز . مترجم پگاه فرهنگ مهر. انتشار کتاب کوله پشتی.
9. جانسون ، اسپنسر. کتاب مادر یک دقیقه ای . مترجم ظفری ، نیاز . انتشارات کتاب درمانی . ۱۳۹۹.
10. رشیدپور ، مجید ، تربیت کودک از نظر اسلام ، تهران : واحد انتشارات انجمن اولیا و مربیان جمهوری اسلامی ایران .
11. شکوهی ، دکتر غلامحسین ، تعلیم و تربیت و مراحل آن ، مشهد: موسسه ی چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی ، چاپ هفتم (دی ماه ۱۳۶۷)
12. امور پرورشی ، آموزش و پرورش دماوند ، تربیت و عوامل تربیتی کودکان

پایان